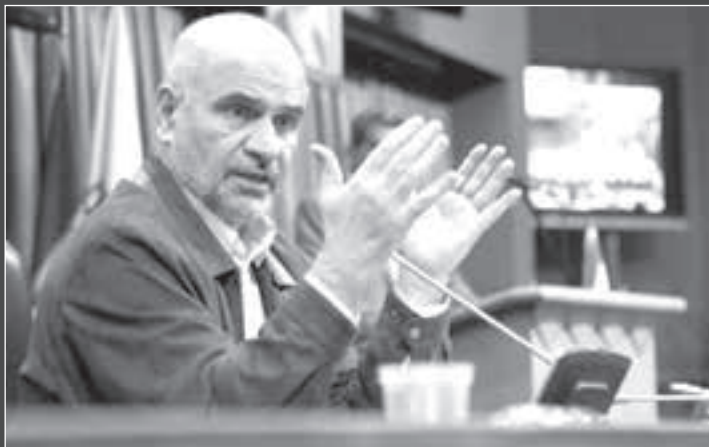

سایه سنگین اقتصاد سیاسی بر سر بودجه

گزارشی از برگزاری نشست چشم انداز اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۶

آشاره:

موسسه مطالعاتی دین و اقتصاد
نشستی تحت عنوان چشم انداز
اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۶ برگزار
کرد و سخنران اصلی آن فرشاد
مومنی عضو هیئت علمی دانشکده
اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی بود.
در ادامه مشروح این سخنرانی از
نظراتان می‌گذرد:

هشدار را می‌دهد که یک بار بایستیم و مسائل بنیادین را فهرست و فکری برای آنها کنیم. استاد اقتصاد علامه طباطبایی با بیان اینکه مسائل سطح کلان تقدم رتبه‌ای نسبت به سطح خرد دارند و اگر اوضاع کلان اقتصاد ما نابسامان باشد در صورت ایجاد شرایط تورمی، رکودی و یا رکود تورمی به آن شرایط نامتعادل گفته می‌شود و قیمت‌ها منعکس کننده جامعه نخواهند بود. بنابراین به بازیگران اقتصاد علائق نادرست می‌دهند و منجر به اشتباه در تخصیص منابع می‌شود و ما با اسراف‌ها و ناکارآمدی‌ها در مقیاس خرد روبرو می‌شویم. وی تصریح کرد: با همان منطق هم گفته می‌شود که ما با تقدم رتبه‌ای مسائل سطح توسعه نسبت به مسائل سطح کلان روبرو هستیم و تا زمانی که سطوح حداقلی از مسائل سطح توسعه حل نشده باشد به شرحی که ایران گرفتار است، ابزارهای کلان قادر به حل مشکل نیست. مومنی با اشاره به شرایط خاص سیاسی کشور در این برهه زمانی، گفت: اهمیت این مسئله به خصوص امسال که در آستانه سیکل سیاسی هستیم بیشتر هم

توان گفت بزرگ ترین نقص اندیشه‌ای در شکل دادن به اوضاع اقتصادی و اجتماعی ایران به ویژه در دور ۱۳۶۸ تا امروز این‌گونه بوده است که به سطح رتبه ای مسائل توسعه توجه نشده است. باید چاره‌اندیشی‌هایی در سطح خرد و کلان داشته باشیم تا اوضاع ایران را سامان دهی کنیم. این اقتصاددان با اشاره به تجربه طولانی مدت در این زمینه بیان کرد: اگر مسئله بودجه به مثابه یک برنامه یک ساله توسعه‌ای در نظر گرفته نشود و به شیوه‌ای که تاکنون به مانند سند دخل و خرج دیده‌ایم ادامه دهیم، اقتصاد سیاسی و رانتی که با ویژگی‌ها و محدودیت‌های خود روبرو است، سایه سنگین مسائل بنیادین کشور باعث از کارکرد افتادگی بودجه می‌شود. مومنی در ادامه افزود: ما امسال بیش از هر سال دیگری در طی بالغ بر ربع گذشته با این مسأله روبرو هستیم که بودجه ما از کارکرد افتاده است یعنی دولت تقریباً هیچ یک از اهداف کلان استاندارد بنابر تعریف بودجه دنبال می‌شد را نمی‌تواند دنبال کند. دولت تا حدود زیادی قدرت خود را برای خلق تقاضای جدید از کانال بودجه از دست داده است. این به ما این

در ابتدای این نشست **فرشاد مومنی** با توضیح اینکه هر ساله در اولین جلسه سال جدید به بررسی چشم انداز اقتصادی آن سال می‌پردازند و این بررسی چشم‌انداز از طریق سند بودجه آن سال انجام می‌شود، چنین اظهار داشت: همان‌طور که همه می‌دانند اقتصاد ایران به هیچ وجه اوضاع بسامانی را تجربه نمی‌کند، بنابراین ردگیری مسائل کشور به هر میزان که فرصت گفت و شنود را فراهم کند، می‌تواند همراه با این باشد که افقی و روزنه‌ای به سمت اوضاع و احوال بهتر پدیدار کنیم. وی با بیان اینکه وقتی اوضاع و احوال نابسامان شد و همه به دنبال راهی برای برون رفت از این شرایط بودند، عنوان کرد: صرف نظر از هر عامل مادی خاصی که کمک کرده که شرایط رقم بخورد اما عنصر محوری اندیشه‌ای است که شرایط موجود را ایجاد می‌کند که برای برون رفت هم باید صورت بندی اندیشه‌ای راه نجاتی وجود داشته باشد، در غیر این صورت تلاش‌ها بیشتر تبدیل به تقلا می‌شود. مومنی تصریح کرد: از این زاویه اگر بخواهیم مسائل ایران را سال به سال مورد بررسی قرار دهیم، شاید

در اثر خطای فاحش سیاست گذاری که در سال ۱۳۸۹ اتفاق افتاد ایران با بی سابقه ترین مشکلات اجتماعی، انسانی و محیط زیستی روبرو شد به حدی که در هیچ برهه تاریخی - اقتصادی معاصر ایران در دوره‌ای کوتاه این همه بحران پدید نیامده بود

می‌شود اگر که قدر این سیکل‌های سیاسی را بدانیم می‌توان دستاورد داشته باشیم. به عنوان مثال؛ مسائل بنیادین را رتبه‌بندی کنیم و مطالبات و شرایط انتخاب بر فرد شایسته را بر اساس این آگاهی‌های سرنوشت ساز و وجود آن‌ها در برنامه‌ها بپردازیم. این اقتصاددان در ادامه افزود: ماجرا فقط این نیست که اوضاع اقتصادی نابسامان است بلکه اوضاع اجتماعی، فرهنگ و سیاسی هم همین مشکل را دارد. بیش از یک سال است که عده‌ای به واسطه مسکوت گذشته شدن مسائل سطح توسعه که در حیطه اقتصاد و سیاست مهم است از این سیکل‌های سیاسی به صورت فرصت طلبانه استفاده می‌کنند و به قیمت ایجاد هزینه‌های زیادی برای کشور هم سعی می‌کنند برای خود خرید محبوبیت کنند و با ایجاد تزلزل در رابطه ایران و مردم حرکت به جلو را با اختلال روبرو می‌کنند.

اهمیت شفاف سازی اطلاعات

مومنی با اشاره به ماجرای پرداخت نقدی یارانه‌ها، عنوان کرد: در اثر خطای فاحش سیاست گذاری که در سال ۱۳۸۹ اتفاق افتاد ایران با بی سابقه ترین مشکلات اجتماعی، انسانی و محیط زیستی روبرو شد به حدی که در هیچ برهه تاریخی - اقتصادی معاصر ایران در دوره‌ای کوتاه این همه بحران پدید نیامده بود.

این اقتصاددان خاطر نشان کرد: دوره قبلی انگیزه برای شفاف کردن این فاجعه وجود نداشت، دولت فعلی هم چنین صلاحیت و توان نداشته است. بنابراین به دلیل شفاف نشدن مسائل، جامعه دائماً آستن فرصت طلبی جدید می‌شود.

وی تصریح کرد: از زبان وزیر اقتصاد فعلی بارها و بارها شنیده ایم هر ماه برای پرداخت نقدی دچار کابوس می‌شوند. اگر کار جدی و کارشناسی صورت

گیرد و ابعاد این کار به صورت جدی که مطرح کردم مکشوف شود یقیناً این شفافیت می‌تواند جلوی فرصت طلبی‌های غیر عادی را بگیرد.

مومنی در خصوص انتخابات پیش رو چنین عنوان کرد: برداشت من این است که سیکل سیاسی فعلی برای ایران هزینه‌های متعارف سیکل‌های سیاسی را به همراه ندارد چراکه دولت فعلی هم انگیزه‌ای برای رفتارهای فرصت طلبانه غیر متعارف ندارد اما در این سیکل سیاسی از باب اینکه فرصت طلبی و دادن وعده‌هایی که در حیطه اختیارات افراد نیست یا هست اما شدنی نیست می‌توانند هزینه‌هایی برای کشور داشته باشند. واقعا باید از چنین فرصتی استفاده کرد.

ذخیره دانایی موجود در کشور

این اقتصاددان برای مقابله با این مسئله مطرح کرد: الان می‌توان از کل ذخیره دانایی کشور استمداد کرد تا فعلاً برای این انتخابات آسیب پذیری‌ها به حداقل برسد تا سر فرصت به صورت جدی در این خصوص تدابیر قانونی ایجاد شود.

عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد علامه طباطبایی با انتقاد از دولت گفت: اگر دولت محترم گزارش ملی از هزینه‌ها و فایده‌های شوک قیمتی به حامل‌های انرژی تهیه کرده بود و به شرحی که اشاره کردم مسأله را برملا کرده بود، شاید الان از مدعی العموم تقاضا می‌کردیم. فکر می‌کنم الان مناسب ترین نهاد شورای عالی امنیت ملی باشد تا فکری کند تا این زمان سپری شود و سر فرصت در این زمینه چاره‌ای اندیشیده شود.

مومنی در ادامه افزود: شنیده می‌شود که از منابع عمومی بدون رعایت مصالح و اولویت‌های توسعه ملی رفاه برای خرید محبوبیت سوءاستفاده می‌شود در مقابل پرداخت ۲۵۰ هزار تومانی بسیار کم اهمیت‌تر است ولی خود این ماجرا به حیثیت نظام جمهوری اسلامی و جایگاه دولت لطمه وارد می‌کند اگر این افراد انتخاب هم بشوند اعتباری برای این نهاد نمی‌گذارند جای ترس وجود خواهد داشت که کسی که هنوز امانت‌دار نشده اینگونه بی‌صلاحیتی از خود نشان داد، باید بگوییم خدا به ما رحم کند اگر موقعیت بزرگ‌تری بیابند چه خواهد شد؟

این اقتصاددان با اشاره به کتاب آنچه علم اقتصاد از

بحران ۲۰۰۸ آموخت، در خصوص محتوای کتاب گفت: برای کشورهای صنعتی مطرح چنین می‌گویند که زیر پوست متغیرهای اقتصاد کلان که می‌توانند بیانگر شرایط نسبتاً مطلوبی باشند ممکن است که آتش‌های بزرگ و پتانسیل بحران آفرینی بزرگی وجود داشته باشد که با ابزارهای سطح کلان دیده نمی‌شود، زاویه مهم این است که دریابیم که باید از همه اقتصاددانان صاحب صلاحیت کمک بطلبیم تا همه را متوجه کنند که اعداد و ارقام متغیرهای کلان به ویژه در ساختی توسعه نیافته از معنی‌داری اندکی برخوردار است. بنابراین هر جا رقمی مطرح شد باید معنی‌داری آن مرکز توجه قرار گیرد و در خصوص کیفیت آن باید صحبت کرد.

وی افزود: در چنین شرایطی اگر دولت کوتاه نگر با هر انگیزه‌ای کارهای غیر متعارفی کند و نرخ رشد اقتصادی غیر عادی نشدند مسئولان باید بدانند کیفیت آن مطرح است و از کیفیت سوال کنیم و اگر نه همه ضرر خواهیم کرد اینک در دولت سابق رفتارهای غیرعادی و آمارهای حیرت آور و باور نکردنی دیده می‌شد و نشانه‌های آن در دولت فعلی هم دیده می‌شود. اگر مسائل سطح توسعه جدی گرفته شود از این چیزها کم‌تر خواهیم شنید اگر بخواهیم از زاویه سطح توسعه نگاه کنیم حتی طرز نگاه ما هم به مسئله بودجه متحول خواهد شد. دولت رانته کوتاه‌نگر حتی انتظارات مخاطبان را هم کوتاه نگارانه کرده است. اگر از منظر سطح توسعه به بودجه نگاه کنیم، بودجه به مثابه تجلی‌گاه رابطه دولت و ملت و حقوق متقابل آن‌ها نگاه کرده‌ایم.

مومنی در بخشی از صحبت‌های خود چنین اظهار داشت: دولت فعلی در دوره کمتر از چهار سال بدون کمک خارجی‌ها تولید نفت خام را بیش از دوبرابر افزایش داد اگر از زاویه دیگری نگاه کنیم وقتی این ذخیره دانایی در کشور وجود داشته این همه خودکشی برای جذب سرمایه خارجی آن هم برای کشوری که هیچ وقت تنگنای اصلی آن جذب سرمایه خارجی نبوده است، چرا این کار را می‌کنیم و قراردادهای قبلی که به طرز وحشتناکی دانش داخلی را سرکوب می‌کردند و کارهایی را از دستشان می‌گرفتند و به خارجی‌ها می‌دادند ما از زاویه‌ای که به این مسئله نگاه می‌کنیم از منظر پایداری نظام ملی در چارچوب

سهام امروز تصدی گری از کل مداخله های دولت در اقتصاد همچنان بیش از دو برابر سهم امور حاکمیتی است و اگر کسی می خواهد به کشور کمک کند باید این را زیر ذره بین بگذارد که چرا در چارچوب برنامه شکست خورده تعدیل ساختاری که بی سابقه ترین خصوصی سازی ها را انجام داده ایم در هر دوره که واگذاری بیشتر شده بر ابعاد تصدی گری دولت نیز افزوده شده است

است این است که هیچ کدام از عدم شفافیت های بنیادی که در بودجه ما وجود داشته و دارد در سال ۱۳۹۶ اصلاح و بهبودی به خود نخواهد دید. تصور من این است که آنچه از منظر سطح توسعه بسیار اهمیت دارد، این است که سهم امروز تصدی گری از کل مداخله های دولت در اقتصاد همچنان بیش از دو برابر سهم امور حاکمیتی است و اگر کسی می خواهد به کشور کمک کند باید این را زیر ذره بین بگذارد که چرا در چارچوب برنامه شکست خورده تعدیل ساختاری که بی سابقه ترین خصوصی سازی ها را انجام داده ایم در هر دوره که واگذاری بیشتر شده بر ابعاد تصدی گری دولت نیز افزوده شده است.

این کارشناس اقتصادی تاکید کرد: تا زمانی که این قبیل مسائل رمزگشایی نشود، احتمال اینکه ما از این دور باطلی که جلوه هایش را از کانال بودجه تماشا می کنیم نمی توانیم بیرون بیاوریم، یک مسئله دیگر که از نظر ملاحظات سطح توسعه وزن و ضریب بی اندازه بزرگ ردیف های متفرقه است.

وی تصریح کرد: ردیف های متفرقه، نماد عدم شفافیت در مسائل مالی دولت و بی برنامه گی است و در برخی ردیف ها حتی دستگاهی که قرار است پول را بگیرد مشخص نیست. بنابراین ما باید اینها را مرکز توجه قرار دهیم.

مومنی در بخشی دیگر از صحبت های خود، عنوان کرد: براساس قانون محاسبات عمومی که در سال ۶۶ تصویب شده است، دولت مکلف است که سهم درآمدهای اختصاصی را به سمت صفر ببرد در حالی که درآمدهای اختصاصی طی سال های برنامه چهارم تقریباً سه برابر شده و با آن وضعیت سه برابری که در

وی با اشاره به اهمیت سطح توسعه در بودجه گفت: اگر از زاویه ملاحظات سطح توسعه به بودجه نگاه کنیم راه نجات باز می شود و می توان بسیار خردورانه تر اولویت ها را تشخیص داد. اگر بخواهیم از این زاویه به چشم انداز ۱۳۹۶ نگاه کنیم می توان گفت به با توجه به دولت قبلی باید بابت خیلی از مسائل از دولت جدید سپاسگزار باشیم.

مومنی تصریح کرد: در دولت کنونی تولید به ویژه در محصولات اساسی کشاورزی افزایش یافته است اما اتفاق جالبی که در دولت افتاده است چنین است که در فضای رانتی وزیر کشاورزی بابت این کار مواخذه شد و به او اتهام زده اند که پیگیری شما و افزایش تولید کشاورزی منجر به رکود در کشور شده است! هر کس که الفیای اقتصاد می داند؛ متوجه است که چقدر ماجرا دارد به وزیر نهاد تولیدی عتاب کنند که با افزایش محصولات کشاورزی منجر به تعمیق رکود شده ای؟

ماهیت بودجه ها

این اقتصاددان با اعلام اینکه هیچ اتفاق مهمی در سطح توسعه رخ نمی دهد حتی اگر بودجه نیز به صورت کامل اجرا شود، این در حالی است که بخش بزرگی از مصوبات نیز اجرا نمی شود، بیان کرد: صرف نظر از برخوردهای تبلیغاتی و... که برخی رسانه ها که رشد اقتصادی در سال ۹۶ نسبت به سال ۹۵ کاهش چشمگیر پیدا خواهد کرد اما این جای دریغ و تاسف ندارد چرا که آنچه در سال ۹۵ حاصل شد، رشد با کیفیتی نبود و پایدار نبود.

مهم ترین نکاتی که در زمینه اقتصادی رخ داده است این است که علاوه بر محدودیت های سطح توسعه ای از طریق بودجه قرار نیست اصلاح شود و صرف نظر از کیفیت رشد ماجرا این است که رشد خام فروشی حتی در سال ۹۶ هم با وجود اینکه نسبت به ۹۵ کاهش پیدا خواهد کرد، رشد بخش نفت از خوشبینانه ترین رشد های اقتصادی چیزی حدود ۲ برابر شده است.

مومنی با اشاره به نام گذاری سال ۱۳۹۶ چنین اظهار داشت: کانون حساسیت در سال ۹۶ با توجه به نامی که برای آن انتخاب شده است، اشتغال و تولید باید از ذخیره دانایی استفاده کرد تا این مسئله را رفع کنیم آنچه به نظر من حائز اهمیت

افزایش اتکا به خام فروشی به این پدیده نگاه می کنیم، شاید در کوتاه مدت این تحول منشا اتفاقات مثبتی بود اما این مسئله قابلیت تداوم ندارد و راجع به این ماجرا هم باید فکرهای جدی داشته باشیم.

مومنی خاطر نشان کرد: یکی دیگر از مسائل بسیار حیاتی که تبدیل به قفل تاریخی شده و شوم ترین تجربه ایران در زمینه برنامه تعدیل ساختاری است این است که در ماجرای بودجه به جای اینکه ماموریت های کلان توسعه و سطح خرد بودجه را زیر ذره بین قرار دهیم ما نمی دانیم و این آگاهی را نداریم. دولت به مثابه یک بنگاه است و ماجرا شده رابطه حسابداری که این یک قیمت ارز، نفت و صدور نفت مهم است و رفتار مالی دولت در این شرایط سامان نمی یابد.

این اقتصاددان تصریح کرد: برداشت من این است به اعتبار این طرز برخورد با درآمدهای نفتی شرایط ضد توسعه ای در کل ساختار قدرت ایجاد کرده و همه گرفتاری کشور را از قوه مجریه سوال می کنند. دولت حتی جرأت این را ندارد که بگوید از کل درآمد نفتی چند درصد در اختیار قوه مجریه است، در حالی که اگر نگاه خود را به این مسئله درست می کردیم معلوم می شد انتظار مردم هم باید اصلاح شود.

وی درخصوص کانون اصلی مزیت دولت اظهار داشت: کانون اصلی مزیت دولت، ذخیره دانایی موجود در این سازمان است و بیشترین موسسه های آموزشی و پژوهشی تحت کنترل قوه مجریه هستند و اگر همه چیز سر جای خود بود نمایندگان مجلس ابتدا باید راجع به کیفیت اسنادی که قوه مجریه منتشر می کند دولت را مواخذه می کردند و کیفیت نازل سند بودجه را زیر سوال می بردند و می پرسیدند که چرا تا این حد نازل و بی کیفیت است اما وقتی بررسی بودجه می شود، همه دستگاهها نمایندگان را دعوت به تقوای می کنند.

جهاد کشاورزی و غیرمولدها

مومنی در ادامه افزود: تجربه تاریخی به ما می گوید که دعوت به تقوا به همان اندازه که لازم است ناکافی است و با وجود اینکه یکی از اضطرابی ترین مشکلات مالی را در سطح ملی تجربه می کنیم نمایندگان به جای اینکه دولت را کنترل کنند به اضافه خواهی دولت می افزایند.

بزرگ‌ترین لطف در زمینه اشتغال این است که امسال چیزی را افتتاح نکنند بلکه این محاسبات غیرعادلانه و ضد توسعه‌ای که در نظام قاعده گذاری وجود دارد را اصلاح کنیم، آن وقت مشاهده خواهیم کرد که ظرفیت‌های انسانی و مادی استحقاق شریطی که در آن به سر می‌بریم را ندارد

سال پایانی برنامه چهارم داشت، طی برنامه پنجم ۲,۵ برابر نیز افزایش یافته است. اکنون مسائلی از قبیل اینکه این موضوع چه تأثیری در مشروعیت دولت، فسادپذیری دستگاه‌های دولتی مسائل راهبردی است که باید مورد توجه قرار گیرد.

وی مجدداً با تأکید بر اهمیت و دانش در نظام تصمیم‌گیری، مطرح کرد: در ایران افشاگری‌هایی هم که صورت می‌گیرد نیز مضمون رانتی دارد. به عنوان مثال می‌گویند که فلان دستگاه پارسال چه میزان دریافت کرده است، مشکل ما اصل این روابط غیر شفاف است که چنین موقعیتی ایجاد می‌کند. با اینکه بودجه عمومی دولت بیش از دو برابر شده و نزدیک ۲/۵ برابر امور حاکمیتی است؛ امور حاکمیتی به اموری گفته می‌شود که بستر توسعه هستند و در کل برنامه شکست خورده تعدیل ساختاری دولت برخلاف شعار آن برنامه بر مسئولیت‌های تصدی‌گیری خود افزوده است.

این کارشناس مسائل اقتصادی در ادامه افزود: سهم دولت در آموزش و پرورش و سلامت بسیار نگران‌کننده است. دو سال پیش مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور بر اساس این ایده که در سند برنامه ششم یکی از محورهای آموزش عالی قرار اطلاع‌رسانی کرد که از کل دانشجویان کنونی کشور حدود ۸۴ درصد آن‌ها هزینه آموزش را خود پرداخت می‌کنند. این در حالی است که دولت می‌گوید که به دانایی محوری اهمیت می‌دهند، اندازه مسئولیت‌پذیری‌اش ۱۶ درصد و در مقایسه با کشوری مانند آمریکا مسئولیت‌پذیری در این زمینه نزدیک بر سه برابر است در چنین شرایطی چه چیزی را می‌خواهند خصوصی‌سازی کنند؟!

مومنی خاطر نشان کرد: میزان وقتی که در نظام

تصمیم‌گیری کشور بر کنترل و نظارت برای امور حاکمیتی دولت گذاشته می‌شود که کم‌تر از نصف امور تصدی‌گری است، چیزی حدود صد در مقابل صفر است. با توجه به اینکه مداخله‌های تصدی‌گرانه دولت در اقتصاد ایران به حدود ۶۰ درصد رسیده و طنز تلخ این که این موضوع با شعار خصوصی‌سازی به ایران تحمیل شده است لذا ما از عدم تقارن وحشتناک رنج می‌بریم.

وی تصریح کرد: از ملاحظات سطح توسعه می‌توان به این نکته توجه داشت که برای اینگونه امور یک محاسبه ارزشمندی توسط مرکز پژوهش‌های بودجه از موضوع ارزیابی لایحه بودجه وجود دارد که باید رسانه‌ها و صداوسیما اگر بخواهد ملی باشد باید این را برجسته کند.

مرکز پژوهش‌ها عنوان کرده که در شرایط بحران‌های حاد مالی که با کمال تأسف گوشه‌های کوچکی از آن در سند بودجه وجود دارد در اهمیت حد شفافیت اعلام شده بر اساس استاندارد شاخصی که مرکز پژوهش‌ها انجام داده و آماده است تا هزینه دولت در هر زمینه را به کل جمعیت تقسیم کرده و در این محاسبات معلوم شده است که دولت با این میزان تصدی‌گری‌هایی که دارد برای بخش صنعت و معدن هر ایرانی فقط می‌تواند ۱۲ هزار تومان خرج کند، این مبلغ برای مسکن و عمران ۸۰ هزار تومان و برای محیط زیست و هوا ۶۵۰۰ تومان شده است. هزینه کردن سالی ۶۵۰۰ تومان برای هر ایرانی در شرایط محیط زیست کشور نشان‌دهنده این است که دیگر باز کردن حساب برای درآمد های نفتی دیگر قابلیت این را ندارد که کار نکنیم و باید از همه دستگاه‌هایی که با اندیشه سر و کار دارند استمداد کنیم که خوب منتقل کنند.

وی در ادامه توضیح داد: در حقیقت مطالبه اصلی ما از کاندیداهای ریاست جمهوری باید بازآرایی ساختار نهادی باشد و این وضعیت محصول آن ساختار نهادی است که به فعالیت‌های غیر مولد پاداش می‌دهند و مولد ها را تنبیه می‌کنند و تا زمانی که این مناسبات وجود داشته باشد، ممکن نیست که جان سالم به در ببریم و به قدری نکات تکان دهنده در این زمینه وجود دارد که باید برگردیم و مسائل مالی دولت را به طور جدی زیر ذره بین قرار دهیم.

مولدها و غیرمولدها

مومنی با استفاده از تحقیق مرکز تحقیقات اتاق بازرگانی مشهد مطرح کرد: سهم بخش صنعت در کل ارزش افزوده اقتصاد ایران کمتر از ۲۰ درصد است و سهم ساخت صنعتی از کل درآمدهای مالیاتی دولت حدود ۶۲ درصد است. سهم عمده فروشی‌ها و خرده فروشی‌ها از کل درآمدهای مالیاتی دولت ۵۷/۲ درصد و املاک و مستقالات ۵/۷ درصد است و فکر می‌کنم هر کس بویی از ملاحظات اقتصاد برده باشد، متوجه خواهد شد آن ساختار قاعده گذاری فشارها و تحمیل‌ها را متوجه تولیدکننده می‌کند و برخورداری‌ها و ولنگاری‌ها به غیر مولدها اختصاص یافته است و معلوم می‌شود به بحران برمی‌خورد اگر جز این باشد واقعاً مایه شگفتی است.

وی خاطر نشان کرد: بزرگ‌ترین لطف در زمینه اشتغال این است که امسال چیزی را افتتاح نکنند بلکه این محاسبات غیرعادلانه و ضد توسعه‌ای که در نظام قاعده گذاری وجود دارد را اصلاح کنیم، آن وقت مشاهده خواهیم کرد که ظرفیت‌های انسانی و مادی استحقاق شریطی که در آن به سر می‌بریم را ندارد عده‌ای به دلیل عدم شناخت به محض اینکه اداره کشور به بحران می‌خورد بعضاً از سر حسن نیت می‌گویند که خارجی‌ها را بیاوریم که فکر کنند.

مومنی در زمینه دانش و توان علمی کشور توضیح داد: تحقیقی وجود دارد که گزارش‌های کارشناسان و دانشگاهی‌ها در خصوص سیاست‌های دولت قبلی را بررسی کرده بود و یکی از یافته‌های تحقیق این بود که ۹۵ درصد پیش‌بینی کارشناسان کشور درست است. بنابراین مشکل ما ضعف دانایی نیست، مشکل اینجا است که علم در فرآیند تصمیم‌گیری فصل الخطاب نیست و مسئله عدم شفافیت و نا کارآمدی نظام آماری از وضعیت فعلی است.

وی تصریح کرد: اگر علم بخواهد فصل الخطاب باشد لوازم آن هم باید به رسمی شناخته شود و اگر تولید و اشتغال محور باشد، لوازمی دارد که باید به رسمیت شناخته شود، امیدوارم رسانه‌های اصول‌گرا در این زمینه پیشگام‌تر باشد و به جای هتاک‌ی به دولت فعلی و ندیده گرفتن اینکه دولت کنونی درگیر مشکلات دولت سابق است لوازم اشتغال محوری و تولید محوری را مورد بحث قرار دهند.